

Háda Béla

A második USA–Észak-Korea csúcstalálkozó

Az Egyesült Államok és Észak-Korea második csúcstalálkozóját 2019. február 27-én tartották. Donald Trump és Kim Dzsong Ün hanoi tárgyalásai optimista légkörben indultak, de a következő napon váratlanul idő előtt megszakadtak. Az okokról szóló első információk a sajtótájékoztatókról származtak. Ezek szerint áthidalhatatlan el-lentétek alakultak ki a felek álláspontjai között. Noha Észak-Korea komoly engedmé-nyeket ajánlott fel, amelyek magukban foglalták a jongbjonni nukleáris létesítmények leszerelését, Trump nem fogadhatott el kevesebbet, mint a teljes nukleáris leszerelés. Az észak-koreai kormány számára ez elfogadhatatlan feltétel volt. Amikor mindez vilá-gossá vált, az amerikai delegáció zárómegállapodás aláírása nélkül állt fel az asztaltól. E cikk célja a sikertelen csúcstalálkozó előzményeinek és lehetséges következményei-nek a bemutatása.

Kulcsszavak: Amerikai Egyesült Államok, Észak-Korea, nukleáris leszerelés, csúcs-találkozó, Kim Dzsong Ün, Donald Trump, Hanoi

Háda Béla: The Second U.S.–North Korea Summit

The second summit between the United States and North Korea was held on February 27, 2019. The negotiations in Hanoi between Donald Trump and Kim Jong-un began in an optimistic atmosphere, but it was abruptly cut short the next day. The first information about the reasons became public at a press conference. According to these, there were insurmountable differences between the standpoints of the parties. Although North Korea offered serious concessions which contained the dismantlement of the Yongbyon nuclear facilities, Trump could not accept less, than total denuclearisation. From the perspective of the North Korean Government, that was an unacceptable condition. When this became clear, the American delegation stood up from the negotiating table without signing the final agreement. This article aims to present the antecedents and potential consequences of the failed summit.

Keywords: United States of America, North Korea, denuclearisation, summit, Kim Jong-un, Donald Trump, Hanoi

2019. február 27-ére Hanoi a történelemcsinálás lázában ébredt. A vietnami főváros adott ugyanis otthont az Amerikai Egyesült Államok és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (KNDK) második legfelsőbb szintű találkozájának, amelytől az első, 2018. június 12-i ta-lálkozó óta megrekedt nukleáris leszerelés ügyének előremozdítását várták. A két ország vezetője ezzel az ígérettel érkezett a kétnapos tárgyalásokra, amelyek azonban másnap, feb-ruár 28-án váratlanul megszakadtak, és a delegációk idő előtt, minden látható eredmény nélkül búcsúztak el egymástól. Cikkünk azt veszi számba, hogy mi minden vezethetett a találkozó meghiúsulásához és az előttünk álló időszakban milyen magatartás várha-tó a felektől.

Felemás benyomások

Mikor Donald Trump 2018. június 12-én bemutatta a világsajtó összesereglett képviselőinek azt a közös nyilatkozatot, amelyet az aznapi szingapúri tárgyalásaik lezárásaképpen szignált Kim Dzsong Űn észak-koreai vezetővel, a szakértői reakciók legalábbis felemásan értékelték annak tartalmát.¹ Lényegében senki nem vonta kétségbe, hogy maga a csúcstalálkozó történelmi jelentőségű volt, a megállapodáshoz pedig mindkét fél részéről olyan politikai érdekek fűződtek, amelyek valószínűsítették valami hasonló dokumentum megszületését.² Kritikusai viszont azonnal – és joggal – felhívták a figyelmet arra, hogy a két fél közös nyilatkozata eléggé elnagyoltan megfogalmazott, inkább elvi egyetértést sugalló pontokat tartalmazott, amelyek gyakorlati valóságba ültetése rengeteg kényes kérdés tisztázását követelné meg, végeredményben kétségessé téve a megállapodás értékét. Mindezek ellenére nézetünk szerint nem érdemes lebecsülni a június 12-i szingapúri közös nyilatkozatot, amit leginkább egy folyamat kiindulópontjaként kell értelmeznünk. Kezdetől fogva nyilvánvaló volt ugyanis, hogy a Koreai-félsziget nukleáris leszerelése hosszás procedúra lesz, és azzal kapcsolatban is jogos aggodalmak merültek fel, hogy Phenjan a végén megkísérli majd kivonni e leszerelés hatálya alól a nukleáris fegyverek és hordozóeszközök egy részét.

A szingapúri találkozót követő hónapok során bár egyértelműen fennmaradt az enyhülés légköre, az atomfegyver-mentesítés ügyében nem történt érdemi előrelépés. Észak-Korea megtett ugyan néhány szimbolikus lépést, de ezek csak olyan létesítményeket érintettek, amelyek a nukleáris program adott állapota mellett már nem voltak nélkülözhetetlenek. Párhuzamosan ezzel, az északi fél igyekezett mozgástérhez jutni a Korea-közi enyhülés folyamatán keresztül. Szöul és Phenjan közeledése több szempontból sokkal jobban haladt, mint az amerikai–észak-koreai tárgyalások, ám a dél-koreai fél egyértelművé tette, hogy a denuklearizáció számára is prioritás és az amerikai stratégiai szempontokkal nem hajlandó szembemenni. Témánk vonatkozásában különös jelentőséget ad a 2018. szeptemberi Korea-közi csúcstalálkozónak, hogy Phenjan itt helyezte kilátásba a fegyvercélú nukleáris kutatásainak bázisintézményeként ismert Jongbjoni kutatóközpont leszerelését, amennyiben az „Egyesült Államok megfelelő intézkedéseket hoz”.³ Mint kiderült, ez képezte a februári tárgyalásokon az észak-koreai ajánlat lényegét.

2018 végén már nyíltan beszéltek arról, hogy a felek Donald Trump és Kim Dzsong Űn újabb találkozója adhatnak lendületet a megrekedt tárgyalási folyamatnak. A szingapúri találkozó óta ugyanis mindkét fél a saját tárgyalási napirendjét igyekezett ráerőltetni a másikra. Eszerint az Egyesült Államok teljes, ellenőrzött és visszavonhatatlan nukleáris leszerelést várt el az északi gazdaságot szorongató nemzetközi szankciók feloldásáért, míg Phenjan – nem lévén más alkualapja a nukleáris képességeinél – szerette volna

¹ Lásd: Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People's Republic of Korea at the Singapore Summit, [online], 2018. 06. 12. Forrás: Whitehouse.gov [2018. 06. 14.].

² A megállapodás előzményeiről lásd: HÁDA Béla: Árnyjáték – Észak-Korea játszmája az elszigeteltségből való kitörésért, [online], 2018. 11. 19., NKE SVKK Nézőpontok, 2018/2. Forrás: Svkk.uni-nke.hu [2019. 03. 02.]

³ Mark E. MANYIN – Emma CHANLETT-AVERY: The September 2018 Inter-Korean Summit, [online], 2018. 09. 25, CRS Insight. Forrás: Fas.org [2019. 03. 01.]

szakaszolni a folyamatot, amelynek keretében a nukleáris program egyes elemeinek feladását Washington a szankciók fokozatos feloldásával, valamint a koreai háborút lezáró békeegyezmény megkötésével jutalmazná. Ez az ötlet eleinte nagy ellenállást váltott ki az amerikai félből, de 2018 végére már úgy látszott, hogy kész lenne bizonyos engedményekre korábbi merev álláspontjából. Kim Dzsong Űn újévi beszéde is egyértelművé tette az erre való nyitottságát, amikor az északi vezető kijelentette: kész bármikor újra találkozni az amerikai elnökkel.⁴ Sokat idézett megjegyzése volt ugyanakkor, hogy amennyiben az USA nem állja a szavát, akkor lehetséges, hogy a KNDK-nak új utat kell találnia szuverenitásának és legfelsőbb érdekeinek megvédésére, valamint a Koreai-félsziget békéjének és stabilitásának elérésére.⁵ Hogy ez pontosan mit jelentene, sem akkor, sem azóta nem derült ki. Legvalószínűbb, hogy kommunikációs fogásnak szánták az amerikaiakra való nyomásgyakorlás érdekében.

Kim ugyanakkor Donald Trumpnak is küldött írásos üzenetet, amelynek tartalma bár nem ismert, pozitív fogadtatásra lelt a Fehér Házban. A második amerikai–észak-koreai legfelsőbb szintű vezetői találkozó szervezése tapasztalhatóan új lendületet kapott. Stephen Biegun, akit 2018 augusztusában neveztek ki a külügyminisztérium észak-koreai ügyekért felelős különmegbízottjává, 2019. január 31-én részt vett egy beszélgetésen a Stanford Egyetemen. Több olyan állásfoglalást is tett ennek során, amelyeknek nagyon fontos üzenetük volt az észak-koreai fél felé, egyúttal iránymutatással szolgáltak azzal kapcsolatban, hogy az Egyesült Államok milyen ajánlattal érkezhethet a küszöbön álló találkozóra.⁶ Az egyik ezek közül, hogy az USA kész teljes egészében lezárni a koreai háborút, nem fogja megtámadni az országot és nem kívánja megdönteni az északi rezsimit. Ezzel lényegében a legfontosabb biztonsági garanciák megadását helyezte kilátásba, amelyek megszerzése évtizedek óta az északi rezsím stratégiai céljai között szerepel. Emellett Biegun rámutatott, hogy bár a teljes nukleáris leszerelés valóban feltétele a szankciók teljes feloldásának, azt sohasem mondták az északiaknak, „hogy nem teszünk semmit, amíg ti meg nem tesztek mindent”.⁷ Tehát az amerikai fél valamennyi diplomáciai rugalmasságot fenn kíván tartani, hogy legyen tér a kölcsönösen elfogadható megállapodásra. Emellett a beszélgetést megelőző expozéjában Biegun is utalt Észak-Korea fejlődési kilátásaira, amelyek a szankciók feloldását követően nyílhatnak meg számára. A fejlődés és gazdagodás ígérete a február 27–28-i találkozón is erős hangsúlyt kapott Trump elnök részéről. Tapasztalható, hogy az amerikai fél komolyan alapozott Phenjan azon, több alkalommal is hangoztatott szándékára, hogy az elkövetkező időszakban nagy figyelmet kíván szentelni a gazdasági fejlődés felgyorsításának. A szankciók fennmaradása mellett azonban ez aligha lehetséges.

⁴ Kim Jong Un's 2019 New Year Address, [online], 2019. 01. 01. Forrás: The National Committee on North Korea [2019. 01. 03.]

⁵ Uo.

⁶ Remarks on DPRK at Stanford University, [online], 2019. 01. 31. Forrás: Department of State [2019. 02. 11.]

⁷ Uo.

A meglepetések másfél napja

Észak-Korea és az Amerikai Egyesült Államok vezetőinek második csúcstalálkozójára ilyen előzmények mellett került sor Vietnam fővárosában. Hanoi mint a találkozó lehetséges helyszínét informális jelleggel január óta emlegették, Vietnam kiemelkedő szerepére alapozva az egyeztetési folyamatban. Valóban, a délkelet-ázsiai ország ideális helyszínválasztás volt. Észak-Koreához hasonlóan szocialista ideológiai bázison megszerveződött pártállami rendszer, ahol Phenjan nagykövetséget is fenntart. Ugyanakkor az 1986-ban megindult Doi Moi reformoknak köszönhetően igen jelentős fejlődési pályát járt be, amely Kim Dzsong Űn rendszerének is mintaként szolgálhat. Vietnam azonban nem csak emiatt volt szimbólumértékű helyszín. Hanoi és Washington kapcsolatai az utóbbi évtizedben látványosan javultak, amit az amerikai külpolitika jó példaként állít arra, hogy az egykori háborús ellenségek miképpen válhatnak konstruktív együttműködő partnerekké. Nem mellesleg a folyamat erős összefüggésben állt a Kínai Népköztársaság hatalmi emelkedésével. A vietnami fél a dél-kínai-tengeri konfliktusban való érintettségén túl nemzeti szuverenitását sértő, hosszú távú stratégiai kockázatot is lát Peking hatalmi politikájában. Felmerülhet ennek mintájára annak a lehetősége is, hogy a hasonlóan erős szuverenitási törekvéseket képviselő, kifejezetten nacionalista Észak-Korea az amerikai kapcsolatok erősödésével hasonló lehetőséget kaphat a kínai függés oldására és annak felismerésére, hogy féltett önállóságát a 21. század világában talán már nem is az USA és szövetségesei fenyegetik leginkább, hanem a megállíthatatlanul erősödő nagy szomszéd. Mindez persze azok után, hogy Peking az északi rezsim legerősebb, egyedülálló jelentőséggel bíró támogatója napjainkban még eléggé illuzórikus, és a nyugat számára legkedvezőbb forgatókönyvek mellett is mindössze Phenjan külgazdasági függésének enyhülése képzelhető el.

Kim Dzsong Űn és Donald Trump második közvetlen megbeszéléseinek kezdeteit a kirívó optimizmus légköre lengte körül. Az amerikai média egy része már napokkal előtte tudni vélte, hogy a felek milyen tartalmú megállapodást köthetnek egymással, és az amerikai diplomácia is előre jelezte 27-én, hogy másnap sor kerül majd egy dokumentum szignálására. A találgatások a lehetséges megállapodás tartalmát illetően a koreai háborút szimbolikusan lezáró békedeklaráció aláírásától a képvisleti irodák létesítésén (tehát a diplomáciai kapcsolatok felvételén) át a nukleáris alapanyagok előállításának észak-koreai leállításáig, ezért cserébe pedig bizonyos szankciók feloldásáig terjedtek.⁸ Ezek az „értésülések” még akkor is összeegyeztethetők lehetnek volna az addigi politikai megnyilvánulásokkal, ha egyébként már születésükkor sem tűntek többnek pletykáknál.

Trump amellett, hogy hangoztatta jó előérzetét a találkozóval, és igen kedvező véleményét tárgyalópartnerével kapcsolatban, a várakozásokat is igyekezett hűteni. Kifejtette, hogy nem sietteti a megállapodás megszületését, számára jelenleg a status quo, tehát a nukleáris és rakétakísérletek moratóriuma is megfelelő helyzet. Nem kívánja nyomás alá helyezni Kimet. Ugyanakkor ismert volt, hogy az észak-koreai gazdaság az utóbbi egy esztendőben már komoly nehézségekkel küzdött a nemzetközi szankciók (egészen pontosan annak nagyobb mértékű kínai betartása) miatt. A status quohoz pedig ezek fennmaradása

⁸ Alex WARD: Exclusive: here's the tentative deal Trump and Kim Jong Un may strike in Vietnam, [online], 2019. 02. 26. Forrás: Vox.com [2019. 03. 01.]

is hozzá tartozik. Ha tehát Kim valóban gyorsan fejlődő pályára kívánja állítani országát, jobban teszi, ha rugalmas lesz. Az elnök a békedeklarációra vonatkozó kérdésre is kiterő választ adott, azt ugyanakkor kategorikusan hangsúlyozta, hogy nem lépett vissza a teljes leszerelést szorgalmazó álláspontjából. A koreaiak ezzel szemben tudták, hogy Trump belpolitikai nehézségekkel küzd, és egykori ügyvédjének, Michael Dean Cohennek otthon folyamatban lévő szenátusi-bizottsági meghallgatása miatt szívesen vonná magára a média figyelmét egy pozitív hírrel. Emellett az elnök külpolitikájának fémjelzője lett a koreai enyhülés ügye, amelyben ha sikerül előnyös megállapodásra jutnia, azzal történelmi hírnevet szerezhet. Mindezért talán el lehet érni nála, hogy a teljes nukleáris leszerelésnél kevesebbel is megelégedjen. Trump természetét ismerve senki sem állíthatta volna, hogy az észak-koreaiak számításai feltétlenül minden alapot nélkülözőek voltak, és az optimizmus is kitartott részükről a 28-i tárgyalási forduló kezdetéig. Ekkor azonban hirtelen félbeszakadtak a megbeszélések, és a delegációk elhagyták a helyszínt. Az okokról egészen az amerikai elnök sajtótájékoztatójáig csak találgatni lehetett.

Tájékoztatójának felütésében Donald Trump köszönetet mondott vietnami vendéglátóinak és hangsúlyozta, hogy a megbeszélések produktív, jó hangulatban teltek. Kim Dzsong Űn személyéről is a nagyrabecsülés hangján nyilatkozott. Az elnök helyenként semmitmondó, a diplomáciai udvariasságot szinte kínosan eltúlzó beszámolójából néhány fontos dolog azért kiderült a tárgyalások megszakadásának okairól is. Ezek közül a legfontosabb, hogy a felek a szankciók ügye miatt nem tudtak megegyezni. Az észak-keleti jelentős felajánlásokat tettek ugyan, de az amerikai fél szerint nem azokon a területeken, amelyek a legfontosabbak lettek volna a számukra, cserébe ugyanakkor a nemzetközi büntetőintézkedések teljes feloldását kérték volna. Trump ebbe nem volt hajlandó belemeríteni. Fontos jelzése volt emellett, hogy Washingtonnak igen kiterjedt információk állnak rendelkezésére az észak-koreai nukleáris program elemeiről, és ez a tárgyalópartnereit is meglepte. Sokkal többet tudnak eszerint, mint amit a koreai fél feltételezett róluk. Bár utóbbi felajánlotta a jongbjonni nukleáris kutatóközpont bezárását, az USA önmagában ezt nem volt hajlandó nukleáris leszerelésnek tekinteni, valamennyi érintett létesítmény, eszköz és alapanyag megsemmisítésére ugyanakkor Kim és stábjá nem mutatkozott késznek.⁹ Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy Kim ígéretet tett a nukleáris- és rakétakísérletek moratóriumának fenntartására, és ő hisz neki. Pompeo külügyminiszter pedig kilátásba helyezte, hogy a két ország egyeztetései alacsonyabb szinten folytatódnak majd.

Miután világossá vált, hogy nem tudják beugratni az amerikaiakat egy, az ő céljaik szemszögéből nézve félmegoldásnak számító megállapodásba, Kimnek és stábjának láthatóan nem volt „B” terve. Trump pedig megragadta az alkalmat, hogy demonstrálja: nem blöffölt, amikor arról beszélt, neki jelenleg nem sürgős igazán a megállapodás. Felállása a tárgyalóasztaltól minden jel szerint alaposan meglepte a koreai felet. Jongbjon a nukleáris programjuk nyugaton is széles körben ismert szimbóluma túlértékelt ütőkártyának bizonyult. Emellett Kim (aki a személye iránti nem kellő odaadást hazájában esetenként halálos ítéletekkel torolta meg) nem szokott hozzá ahhoz, hogy ha kulturáltan is, de csak úgy faképnél hagyják, éreztetve vele gyengeségét. Külön kellemetlenséget jelentett, hogy

⁹ Alex WARD: Read the full transcript of Trump's North Korea summit press conference in Vietnam, [online], 2019. 02. 28. Forrás: Vox.com [2019. 03. 01.]

mindez nagy külföldi nyilvánosság előtt történt, így a helyzet részükről is magyarázatot igényelt, természetesen a vezér tekintélyének csorbulása nélkül.

Az észak-koreai delegáció óráig hallgatott a tárgyalások megszakadása után, ami kommunikációs szinten automatikusan előnyhöz segítette az amerikai álláspontot. Magatartásukon bizonytalanság, a kész megoldások hiánya volt érezhető, ami nyílt színvallás nélkül is alátámasztotta, hogy a beszélgetést számukra váratlan fordulatként, valóban az amerikai fél szakította meg. A rendszer csúcsvezetőjét, második emberét Kim Jong Csolt és külügyminiszterét Ri Jong Hót is magában foglaló delegáció csak órákkal később, február 28-án éjjel állt elő a maga reakciójával a történetekre. Ri külügyminiszter egy sajtótájékoztató keretében papírról, koreai nyelven felolvasva foglalta össze azt az álláspontot, amelyet állításuk szerint az északi delegáció képviselt a tárgyalásokon. Nem vádolta az amerikai felet, de – Trump nevét meg sem említve – részben cáfolta a korábban nyilvánosságra kerülteket. Eszerint Észak-Korea felajánlotta a jongszoni nukleáris kutatóközpont amerikai ellenőrzés melletti leszerelését, beleértve az itt található berendezések és anyagok semlegesítését, amiért cserébe nem valamennyi, hanem csak öt, 2016–17-ben meghozott szankció feloldását kérte. Állítása szerint ez a maximum, amit a bizalom jelenlegi szintjén kormánya felajánlhat, és ebből nem tud engedni a későbbiek folyamán sem.¹⁰

Ez egyrészt valóban jelentős ajánlat, ha figyelembe vesszük, hogy jelen tudásunk szerint az országban mindössze itt tudják előállítani az északi atomfegyverekhez (évente nagyjából 5-7 darabhoz) használt plutóniumot. Másrészt az északi külügyminiszter közvetve elismerte ezzel, hogy a meglévő eszközök megsemmisítéséről és a nukleáris programhoz kapcsolódó további létesítmények leszereléséről valóban nem volt szó. Ugyanakkor, ha elfogadjuk az állításait, a cserébe kért engedmény, ha nem is a teljes, 11 határozatból álló szankciócsomag lett volna, kétségkívül azokat az elemeket tartalmazta, amelyek a legjobban megütötték az északi gazdaságot.¹¹ Tehát a leghatékonyabb korlátozások körétől szabadult volna meg, miközben megőrizné de facto atomhatalmi státuszát. A koreai fél mindezt azzal indokolta, hogy ezek a büntetőintézkedések sújtják leginkább a koreai társadalmat. Különös nyomatékot adott ennek a megállapításnak, hogy Phenjan napokkal korábban a lakosság étel- és élelmiszer-ellátásában keletkezett súlyos nehézségekről tájékoztatta az Egyesült Nemzetek Szervezetét, amelyet mintegy 1,4 millió tonnányi étel- és élelmiszer hiánya okoz. Elmondásuk szerint a napi fejadagok megfelelése vált szükségessé a hiány következtében.¹² Mindez a kilencvenes évek nagy észak-koreai éhínségeire emlékeztette az elemzőket, ugyanakkor arra is, hogy a koreai nép szenvedéseit a rendszer akkor ügyesen felhasználta a nemzetközi tárgyalásain engedmények kicsikarása érdekében. Az észak-koreai magatartás ugyanakkor összhangban állt azokkal a szakértői véleményekkel, miszerint az ország nem lesz hajlandó teljes egészében megválni nukleáris fegyvereitől, és ha születik is megállapodás a leszerelésről, az eszközök egy részét megkísérlik majd kivonni az alól. Noha Jongszon leszerelése már valóban hitelesebb felajánlás volt az addigi látszatintézkedésekkel összevetve, végeredményben azokat a véleményeket

¹⁰ DPRK FM Ri Yong Ho disputes Trump reason for summit collapse, [online], 2019. 02. 28. Forrás: America.cgtn.com [2019. 03. 01.]

¹¹ A szankciókról lásd: HÁDA Béla – PÉCZELI Anna – TÁLAS Péter: Észak-Korea: az önmagába zárt atomhatalom, [online], 2017. 09. 05. SVKK Elemzések, 2017/21. Forrás: Svkk.uni-nke.hu [2019. 03. 01.]

¹² Pyongyang informed the UN that it is facing a 1.4 million tonnes food shortfall, [online], 2019. 02. 22. Forrás: Asianews.it [2019. 03. 01.]

erősítette meg, hogy az ország jelenleg legfeljebb arra kapacitálható, hogy ne növelje nukleáris fegyvereinek számát. Ri külügyminiszter nyilatkozata efelől kevés kétséget hagyott.

Utózóngék

Mérlegelve a fentieket amerikai szemszögből valóban kevés érv szól a megállapodás megkötése mellett. Trump magatartása tehát végeredményben indokoltnak tűnik. Ezzel álláspontja lényegében John Bolton nemzetbiztonsági tanácsadóéhoz áll közel, aki – szemben Pompeo külügyminiszterrel és Biegun különmegbízottal – jóval szkeptikusabban áll az enyhülési folyamathoz, és óva intett attól, hogy az elnök egy gyenge alkut kössön meg Kimmel csak azért, hogy fel tudjon mutatni valami megállapodást. Az igazi kérdés leginkább az volt, hogy a koreai fél hogyan reagál a kudarcra. A Rodong Sinmun központi pártlap ugyanis szerény fáziskéséssel, lényegében naprakészen tudósította olvasóit (tehát az észak-koreai közvéleményt) Kim Dzsong Űn megérkezéséről Hanoiba és a tárgyalások első napjának eseményeiről, amelyeket barátságos és pozitív légkörrel jellemezett, két egymást nagyra becsülő vezető részvételével.¹³ A párbeszéd megszakadásának „tálalása” ilyen előzményekkel különösen érdekesnek ígérkezett. Csaknem 24 órát kellett várni az ezt tartalmazó újabb tudósításra, amelynek hangvétele ugyanakkor nélkülözött minden harcias, vagy csalódott megnyilvánulást. Ezzel szemben folytatta a korábbi cikkek simulékony, pozitív fogalmazásmódját. Továbbra is a felek barátságos légkörben lezajlott, konstruktív és őszinte tárgyalásairól szólt, amelynek során kifejezték szándékukat a nehézségek leküzdésére, és amelyek hozzájárultak a kölcsönös tisztelet és bizalom elmélyítéséhez. Tárgyalásaik végén Kim Dzsong Űn megköszönte a beszélgetést Donald Trumpnak és elbúcsúzott tőle, a további találkozók reményében.¹⁴

Az észak-koreai vezetés tehát – bár elfeledni aligha fogja a minden bizonnyal sértőnek tekintett amerikai gesztust – az elmúlt napok megnyilvánulásai alapján egyelőre fenn kívánja tartani az enyhülés légkörét és a további párbeszéd lehetőségét Washingtonnal. Hozzá tartozik mindehhez, hogy újabb erődemonstrációkkal jelenleg aligha érhetnének el valamit. 2017-hez képest nemigen mutathatnának újat, és ha egyelőre csekély gyakorlati eredmény mellett is, de elérték végre, hogy az amerikaiak tárgyalóasztalhoz üljenek velük. A nukleáris, illetve rakétatesztek moratóriumának megtörésére akkor lehet számítani, ha Kim szemében ez belpolitikai okokból, saját erejének demonstrálása érdekében válik szükségessé. Valószínű ugyanakkor, hogy Phenjan megkísérel erősebb támogatásra lelni Kínában annak érdekében, hogy gazdasági nehézségeit enyhíthesse, ezáltal haladékhöz jusson Washingtonnal szembeni stratégiájának átgondolásához. Sokan úgy vélték, ez lehet az „új út”, amelyre Kim újévi beszédében utalt, látni kell azonban, hogy ennek a forgatókönyvnek komoly korlátai vannak, és persze „újnak” sem nevezhető. A meghíúsult hanoi találkozó megmutatta számára, hogy a megállapodással nehezebb dolga lesz a vártnál, és úgy tűnik, némileg alábecsülte Trumpot is. Peking minden bizonnyal támogatni fogja

¹³ Supreme Leader Kim Jong Un Has Chat and Dinner with President Donald J. Trump, [online], 2019. 02. 28. Forrás: Rodong Sinmun [2019. 02. 28.]

¹⁴ Supreme Leader Kim Jong Un, President Trump Hold Second-day Talks, [online], 2019. 03. 01. Forrás: Rodong Sinmun [2019. 03. 01.]

egy határig, azt azonban igyekszik majd elkerülni, hogy úgy tűnjön, akadályozza az amerikai–észak-koreai megállapodást és a félsziget atomfegyver-mentesítését. Komoly fejlődési perspektívák Észak-Korea számára ebből aligha fognak kibontakozni.

A térségben Dél-Korea csalódottságának adott hangot az elmaradt megállapodás miatt. Szöulban Mun Dzse In elnök sokat tett fel a Korea-közi enyhülés folyamatára, amelynek eredményei azonban az amerikai vonalon remélt megállapodás nélkül nem igazán stabilak. Japán ugyanakkor üdvözölte Trump visszalépését egy kedvezőtlen alku megkötésétől. Tokió mellett, hogy valóban érdekelt az észak-koreai nukleáris csapásmérő-képesség teljes felszámolásában, saját védelempolitikai érdekeit is szem előtt tartja, amikor határozott kiállást vár el kritikus fontosságú szövetségesétől a térség stabilitását és biztonságát érintő kérdésekben. Ez ugyanis a Kína hatalmi expanziójának kordában tartására irányuló stratégiai vonalvezetés hitelességét is erősíti, ami Japánnak még Észak-Koreánál is fontosabb.

Az Egyesült Államok pedig valószínűleg kivárára épít az előttünk álló időszakban. Világosan jelezte: most Észak-Korea térfelén pattog a labda. El kell dönteniük, hogy készek-e a valóban teljes, ellenőrzött és visszafordíthatatlan nukleáris leszerelésre, vagy bár az USA tartózkodik az egyoldalú fenyegető lépésektől, de minden más tekintetben a helyzet marad a régiben. Ezzel Trump lényegében eloszlatta a katonai elit és stratégiai értelmiség azon félelmeit, hogy pusztán egy látványos külpolitikai aktus és dicsérő szavak kedvvért kész megalkudni az északi rezsimmel.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- DPRK FM Ri Yong Ho disputes Trump reason for summit collapse, [online], 2019. 02. 28. Forrás: America. cgtm.com [2019. 03. 01.]
- HÁDA Béla – PÉCZELI Anna – TÁLAS Péter: Észak-Korea: az önmagába zárt atomhatalom, [online], 2017. 09. 05., SVKK Elemzések, 2017/21. Forrás: Svkk.uni-nke.hu [2019. 03. 01.]
- HÁDA Béla: Árnijáték – Észak-Korea játszámája az elszigeteltségből való kitorésért, [online], 2018. 11. 19., NKE SVKK Nézőpontok, 2018/2. Forrás: Svkk.uni-nke.hu [2019. 03. 02.]
- Joint Statement of President Donald J. Trump of the United States of America and Chairman Kim Jong Un of the Democratic People's Republic of Korea at the Singapore Summit, [online], 2018. 06. 12. Forrás: Whitehouse.gov [2018. 06. 14.]
- Kim Jong Un's 2019 New Year Address, [online], 2019. 01. 01. Forrás: The National Committee on North Korea [2019. 01. 03.]
- MANYIN, Mark E. – CHANLETT-AVERY, Emma: The September 2018 Inter-Korean Summit, [online], 2018. 09. 25., CRS Insight. Forrás: Fas.org [2019. 03. 01.]
- Pyeongyang informed the UN that it is facing a 1.4 million tonnes food shortfall, [online], 2019. 02. 22. Forrás: Asianews.it [2019. 03. 01.]
- Remarks on DPRK at Stanford University, [online], 2019. 01. 31. Forrás: Department of State [2019. 02. 11.]
- Supreme Leader Kim Jong Un Has Chat and Dinner with President Donald J. Trump, [online], 2019. 02. 28. Forrás: Rodong Sinmun [2019. 02. 28.]
- Supreme Leader Kim Jong Un, President Trump Hold Second-day Talks, [online], 2019. 03. 01. Forrás: Rodong Sinmun [2019. 03. 01.]
- WARD, Alex: Exclusive: here's the tentative deal Trump and Kim Jong Un may strike in Vietnam, [online], 2019. 02. 26. Forrás: Vox.com [2019. 03. 01.]
- WARD, Alex: Read the full transcript of Trump's North Korea summit press conference in Vietnam, [online], 2019. 02. 28. Forrás: Vox.com [2019. 03. 01.]